

CUNOȘTINȚE, ATITUDINI ȘI PRACTICI ALE POPULAȚIEI PRIVIND OSTEOPOROZA

Aurelia DONESCU

Oleg LOZAN

Scopul. Evaluarea cunoștințelor, atitudinilor și practicilor populației cu privire la osteoporoză și opiniilor factorilor de decizie din domeniul sănătății, în vederea elaborării setului de recomandări pentru prevenirea acestei afecțiuni în rândul populației adulte.

Obiective. Analiza practicilor naționale și internaționale referitor la cunoștințele, atitudinile și practicile populației la subiectul osteoporozei în diferite țări; evaluarea cunoștințelor, atitudinilor și practicilor cu privire la osteoporoză a populației din Republica Moldova; evaluarea opiniilor factorilor de decizie din domeniul sănătății cu privire la capacitatea și contribuția lor la fortificarea cunoștințelor, atitudinilor și practicilor populației cu privire la osteoporoză; elaborarea setului de recomandări de prevenire a osteoporozei în rândul populației adulte.

Materiale și metode. Tipul studiului - epidemiologic descriptiv transversal, mixt cu aplicarea unui chestionar de 69 de întrebări, în perioada decembrie, 2021- martie, 2022. În cadrul studiului au fost intervievate 423 de persoane, iar 6 reprezentanți ai factorilor de decizie din domeniul sănătății au participat la interviuri în profunzime. *Metodele studiului:* istorică, descriptivă, comparativă, sociologică, matematică și statistică.

Rezultate obținute. Vârsta respondenților este cuprinsă între 18 și 82 de ani, în mediu constituind $46,2 \pm 14,44$ ani. În studiu prevalează persoanele de gen feminin – 64%, față de 36% de bărbați. Mai mult de jumătate dintre participanții la sondaj (53%) provin din mediul rural, iar 47% din mediul urban. La capitolul cunoștințe despre osteoporoză s-a înregistrat o disociere a răspunsurilor după criteriul de gen – femeile în 65,4% cazuri cunosc mai bine despre această problemă ($\chi^2=3.898$, $p=0.273$). Cunoștințe despre faptul că osteoporoză poate apărea în perioada de menopauză au demonstrat 45,9% dintre respondenți, dintre care femeile în 76,3% cazuri ($\chi^2=36.136.183$, $p<0.001$). A fost analizată atitudinea respondenților în funcție de genul biologic. S-a constatat că femeile manifestă atitudine pozitivă față de osteoporoză în 63,6% cazuri, iar bărbații în 35,2% din cazuri. A fost reliefat caracterul manifestărilor atitudinilor respondenților față de osteoporoză în funcție de nivelul de studii. În toate cazurile a prevalat manifestarea atitudinii pozitive. Cei mai mulți sunt respondenții cu studii medii – 40%, fiind urmați de respondenții cu studii superioare – 35,7%, gimnaziale – 11,1% și liceale – 8,1%. La capitolul practici s-a constatat că respondenții consumă puțin lapte și brânză de vaci, însă obișnuiesc să administreze suplimente alimentare cu calciu (54%).

Pentru a evalua opiniile factorilor de decizie din domeniul sănătății cu privire la capacitatea și contribuția lor la fortificarea cunoștințelor, atitudinilor și practicilor populației cu privire la osteoporoză au fost realizate interviuri în profunzime. În opinia acestora osteoporoză este o problemă de sănătate publică, fiind o boală degenerativă și metabolică, însă ea este ignorată și nu se cunoaște numărul persoanelor cu osteoporoză din țară. Respondenții au venit cu unele recomandări în privința îmbunătățirii situației la capitolul osteoporozei, printre acestea: evaluarea și reducerea factorilor de risc, sporirea accesibilității investigațiilor prin includerea în programul unic și acoperirea lor de polița de asigurări medicale.

Concluzii. Un nivel mai înalt de cunoștințe, cu referire la osteoporoză, s-a observat la persoanele de gen feminin, în comparație cu persoanele de gen masculin. Deficitul de cunoștințe

la persoanele de gen masculin poate fi asociat cu lipsa de informare, precum și cu gradul de conștientizare a simptomelor și patologiilor asociate osteoporozei. În Republica Moldova problema osteoporozei și consecințele acesteia nu se regăsește în topul afecțiunilor prioritare, fapt ce determină ca această maladie să fie subdiagnosticată.

Cuvinte cheie. Osteoporoza, cunoștințe, atitudini, practici, factori de risc, factori de decizie din domeniul sănătății, prevenire.

MECANISMUL DE EVALUARE A PERFORMANȚEI PERSONALULUI MEDICAL ÎN INSTITUȚIILE SPITALICEȘTI

Svetlana CERESCU

Nicolae JELAMSCHI

Scopul. Analiza mecanismului de evaluare a performanței personalului medical în instituțiile spitalicești pentru elaborarea unor recomandări de îmbunătățire a setului de indicatori de performanță stabiliți și a modului de validare a acestora.

Obiective. Evaluarea cadrului normativ internațional și național cu privire la evaluarea performanței personalului medical în instituțiile spitalicești; analiza calitativă a setului de indicatori de performanță și a modului de validare a acestora în cadrul instituțiilor spitalicești; evaluarea opiniei personalului medical privind mecanismul de evaluare a performanței utilizat la nivel instituțional în cadrul spitalelor; elaborarea recomandărilor de îmbunătățire a setului de indicatori de performanță și a modului de validare al acestora în cadrul instituțiilor spitalicești.

Materiale și metode. Tipul de studiu – descriptiv transversal, mixt (calitativ/cantitativ), realizat în decembrie, 2021 – martie, 2022, prin chestionare online (*Google Forms*) și pe suport de hârtie a 346 de medici și personal medical mediu, inclusiv prin 5 interviuri în profunzime cu manageri din instituții spitalicești publice, departamentale și private din Republica Moldova. *Metodele studiului* – istorică, sociologică, statistică, comparativă, grafică.

Rezultatele obținute. Mecanismul de evaluare a performanței personalului medical în instituțiile spitalicești este perceput ca fiind un proces transparent în proporție de 62% din respondenți. Doar 33% din participanții la studiu percep valoarea performanțelor profesionale în muncă ca fiind absolut necesară. Analiza datelor denotă că 62% din respondenți consideră că membrii comisiei de evaluare a performanțelor profesionale în muncă sunt obiectivi la aprecierea realizării indicatorilor stabiliți. Majoritatea participanților la studiu consideră că rezultatele evaluării performanțelor profesionale în muncă reflectă calitatea muncii, aportul și profesionalismul angajaților. Managerii instituțiilor spitalicești sunt de părere că setul de indicatori de performanță ar putea fi ajustat ca să conțină prevederi specifice activității personalului medical din instituțiile ce le gestionează. Pe de altă parte, în cazul unei modificări presupuse a setului de indicatori de performanță, 65% din personalul medical chestionat a comunicat că se pot acomoda ușor și repede la condiții noi de muncă, 23,7% se pot adapta cu mici dificultăți și instructaj normal, iar 7,8% din respondenți își apreciază capacitatea de adaptare ca satisfăcătoare, dar menționează o nevoie de o instruire mai îndelungată. Privind periodicitatea evaluării performanței, 65,6% din respondenți au relatat că aceasta este evaluată lunar, 15% anual, 12,7% trimestrial, iar 2,9% semestrial. Studiul a arătat că 46,8% din